

NEKAJ PRIPOMB PO OBJAVI STAROGORSKEGA ROKOPISA V JiS

Ko sem 15. marca letos predaval v Benečiji o »Slovenskih rokopisih Beneške Slovenije v preteklih stoletjih«, sem v zvezi s starogorskim rkp. poudaril, da »je potrebna kritična objava z jasno čitljivo fotografsko kopijo izvornika, ki naj omogoči vrednotenje zapisa. Pri tem pa mora sodelovati paleograf, sicer pa je zapis, kakor ga predlaga Cracina, vsaj na nekaterih mestih malo jasen: in prav ta mesta so za natančno filološko analizo preveč pomembna, da bi se mogli zadovoljiti s to skromno prvo izdajo.«¹

Tedaj nisem slutil, da bom dober mesec pozneje že bral v JiS trojen znanstven prikaz starogorskega rkp.: Ljubljana je to pot pokazala zavzetost in tempizem, kakršnih ni zmogla ob številnih drugih priložnostih. Razlog več, da čestitam prijatelju Cracini.

A hkrati moram čestitati tudi Logarju, Pogorelčevi in Koruzi za vse, kar so ugotovili o tem rokopisu iz Benečije.

Ob branju trojnega prikaza sem si zabeležil to in ono, primerjal Cracinov in Logarjev zapis s fotokopijo originala, ki mi jo je podaril Cracina in jo tu prilagam za objavo, v upanju, da bo kliše boljši kakor v KGMD in v omenjeni Cracinovi brošuri.²

Najprej torej nekaj drobnih o zapisu. Nisem paleograf in nimam nobenega paleografa pri roki. Zato naj bojo te opazke le poizkus, opozorilo, da se rešijo še one malenkosti, na katere opozarja že Logar: »z izrecnim pridržkom, da bo morebiti originalna fotokopija kako podrobnost pokazala drugače«.

¹ Angelo Cracina, *Antiche preghiere popolari slovene del santuario di Castelmonte*, Arti grafiche friulane, Udine 1974.

<i>Cracina</i>	<i>Logar</i>	<i>berem:</i>
Očenaš		
2. wodj	wody	wodj
3. khokher	khokher	khokhr (gl. 6.!)
<i>Zdravamarija</i>		
2. segnanna	segnana	segnanna
<i>Vera</i>		
4. khater	kheter	?
4. swetiga	fwetiga	fwettiga
12. mertwe	me(o)rtwe	mortwe
12. —	—	na koncu vrste je še neko znamenje, ki ga ne znam brati: morebiti opozorilo, da se tekst nadaljuje?
14. swettikhow	fwettikhow	fwettickhow (?)
16. vekhsi	vi(e)tzhe	vitshi

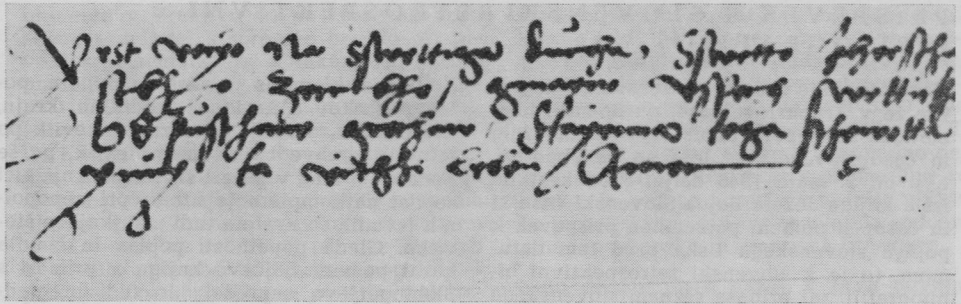
Tudi po latinskem naslovu prve molitve *Oratio Dominicalis Sclauonice* je še nekaj zapisano, pa ne znam brati.

Nato nekaj pripomb ob Logarjevi analizi jezika Starogorskega rkp.:

ad 3. na str. 197: $e > a$ v nikalnici *ne* (*vnapellay*) ni nujno, po mojem tudi verjetno

ne, izrecno gorenjska poteza; gl. Ramovš, *Dialekti*, str. 57, vrsta 4.: $e > a$; gl. še Merku, *Narečne pridige Petra Podreka*, v: *Narodna in študijska knjižnica v Trstu*, Letopis za leto 1971, str. 12, ad 13.

Ad 6. na str. 197: vokalna redukcija je v nadiškem narečju enako pogostna ka-

kor v gorenjskem narečju. Čemu torej jo Logar označuje kot izrecno gorenjsko potezo?

Vtis imam, da je šel Logar predaleč, ko je hotel ločiti v tem rkp. gorenjske, notranjsko-kraške in beneške poteze: nekatere, poleg omenjenih, so tipične za več dialektov. To velja tudi za prekozložno asimilacijo $s - \check{s} > \check{s} - \check{s}$ (gl. str. 198) in za končnico *-am* v dat. pl. (gl. str. 198).

Tu in tam me moti netočno podajanje krajevnih imen. Po Cracinovem tekstu v KGMD 1974, str. 140, je Logar ponovil v *Bujah* (Buje so v hrvaški Istri), kar je treba popraviti v *Buii* (furlansko naselje je *Buia*, to je fem. sg.), ter *Št. Lenart*, ki ga je treba popraviti v *Sv. Lenart* (domačini pravijo le *Svet Lienart*, *Podutána* ali *Porutána*). Tako se napake ponavljajo, postajajo pravilo in, ko jih uzakoni SP, postanejo kar dogma. Kakor je za ljubljanske slaviste dogma *čedadski* (Logar, str. 192; Koruza, str. 206) in *Videm* (Logar, str. 192; Pogorelec, str. 201; Koruza, str. 205). Vsa znanstvena Ljubljana se lahko mirno požvižga na opozorila podpisane glasu vpijočega v puščavi: sam se ne bom uklonil dogmam in bom zaradi milijonkratne uporabe živih oblik *čedajski*, *Viden* na vsem slovenskem zahodu prezrlo dogme, ki so nastale na podlagi kake deseterice zapisov v slovenskem središču. Saj bi drugače žalil Benečane in njih (to je tudi *naš*) jezik.

Koruza vztraja pri starinskem, sicer ustaljenem, a po mojem preživelem in nevarnem poimenovanju *beneškoslovenski* ali

čedadski (seveda) *rokopis*. Ta rkp. je bil beneškoslovenski, dokler smo poznali en sam beneškoslovenski rkp. Jaz jih poznam danes okoli tisoč, Ljubljana jih pozna menda že tri. Zato predlagam (z ihto glasu vpijočega v puščavi), da tudi Ljubljana končno opusti to ime in se odloči rajši za *černjejski rkp*. To ima dve prednosti: analogično je glede na *videnski rkp*. (v Ljubljani zaenkrat: *videmski rkp*.) in na *starogorski rkp*. ter ustreza uradnemu imenu, ki se je ustalilo v it. za ta tekst: *catapan di Cergneu*.

Vedno o istem rokopisu poudarja Koruza, da so v njem »vidne nekatere čakavske posebnosti« in se za to trditev opira na Tomšiča (gl. str. 206, op. 11). To stališče je za vsakogar po letu 1892 nevzdržno. O tem je bilo pri ciklusu predavanj 1973-74 v Škrutovem dosti rečeno in je odveč uporabiti za to najmanjšo sapico.

Končno: Koruza citira Johannaesa z otoka Krka. Ta Johannes mi dela že dolgo časa družbo pri razmišljanjih. Pri predavanju v Škrutovem 19. aprila letos ga je omenila tudi Pogorelčeva. Sem prav slišal, sicer naj me takoj demantira in popravi: *Johannes Velè ali Veljè?* Zavedam se, da je hipoteza fantastična, toda če smo že na poti, zakaj ne Johannes (ali kakorkoli že: Janez, Ivan, Žuan) Debelja(k) s tersko (in rezijansko) onemtivijo izglasanega soglasnika? Ne, sam ne morem verjeti tem hipotezam. Kaj pravi Pogorelčeva?

Zahvaljujem se za prostor in pričakujem odgovor.

Pavle Merkuš
Trst